การเขียนบรรณานุกรมในงานทางวิชาการ[1]

วัลลภา จันทรดี[2]

การเขียนบรรณานุกรมในผลงานทางวิชาการเป็นการแสดงถึงแหล่งสารนิเทศที่นำมาใช้ในการผลิตงานทางวิชาการ ทำให้งานทางวิชาการนั้นมีความสำคัญน่าเชื่อถือ และผู้อ่านสามารถค้นหาเอกสารมาอ่านในภายหลังได้ ดังนั้นการเขียนบรรณานุกรมจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมากในการผลิตผลงานทางวิชาการทุกประเภท เช่น เอกสารประกอบการสอน ตำรา เอกสารคำสอน งานวิจัย บทความทางวิชาการ เป็นต้น

ในแต่ละสถาบัน การเขียนบรรณานุกรมอาจมีความแตกต่างกันไป แต่ที่สำคัญคือผู้เขียนต้องตัดสินใจเลือกเขียนบรรณานุกรมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่เป็นเอกภาพเดียวกันทั้งหมด หมายถึง การเขียนบรรณานุกรมตามระบบ APA (American Psychological Association Style), MLA (Modern Language Association Style), Chicago (Chicaco Style) หรือ Harvard System อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว

เอกสารนี้นำเสนอการเขียนบรรณานุกรมในรูปแบบของ Harvard Style ซึ่งมีแบบแผนและหลักเกณฑ์ในการเขียนทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1. หนังสือ

ผู้แต่ง.//ปีที่พิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//จำนวนเล่ม.//ครั้งที่พิมพ์.//ชื่อชุดและลำดับ.//////////สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

ธำรง เมธาสิริ. 2540. **ฟิสิกส์แผนใหม่: ความรู้พื้นฐานสำหรับนักฟิสิกส์.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Allan, Barbara. 1999. **Developing Information and Library Staff through Work-based Learning: 101 activities.** London: Library Association Publishing.

---

[1] *เพื่อประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "ส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการ" คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 16 ตุลาคม 2545*

[2] *วัลลภา จันทรดี อาจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์*

1.2 ผู้แต่ง 2 คน

เสริมจิตร สิงหเสนี และ ธัญญรัตน์ ปาณะกุล. 2542. **ความรู้เบื้องต้นในเรื่องวรรณคดีอังกฤษวรรณคดีอเมริกัน.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Traister, John E. and Rosenberg, Paul. 1989. **Construction Electrical Contracting.** 3rd ed. New York: Wiley.

1.3 ผู้แต่ง 3 คน

อภิจิตต์ ณ นคร, วันทนีย์ เกื้อชาติ และ อ้อย เพชรสน. 2535. **ความรู้เบื้องต้นในการประกอบธุรกิจส่งออก.** กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการส่งออก.

Davis, William B., Gfeller, Kate E. and Thaut, Micheal H. 1992. **An Introduction to Music Therapy: Theory and Practice.** Dubuque: Wm. C. Brown.

1.4 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

ครรชิต มาลัยวงศ์ และคณะ. 2541. **บรรณารักษ์ศูนย์บริการและการสืบค้นสารสนเทศใหม่ในปี 2000.** สารนิเทศวิเคราะห์ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการสนเทศทางเทคโนโลยี.

Wilars Singhawisai et al. 1992. **Thailife: the Wild Flowers of Thailand.** Bangkok: National Identity Board.

1.5 ผู้แต่งมีฐานันดรศักดิ์

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. 2538. **การศึกษากับการพัฒนาประเทศ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาการศึกษา.

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. 2520. **ข้าวนอกนา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สยามรัฐ.

1.6 ผู้แต่งมีบรรดาศักดิ์

จินตนา ยศสุนทร, คุณหญิง. 2538. **ภาษาทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรวัฒนา.

1.7 ผู้แต่งมีสมณศักดิ์

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ ปยุตโต). 2542. **การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์.** กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล.

---------. 2540. **การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

1.8 ผู้แต่งเป็นสถาบัน, หน่วยงาน, องค์กร

สมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย. 2541. **วิสัยทัศน์ประเทศไทย.** เล่ม 4. กรุงเทพฯ: สมาคม.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2539. **การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

1.9 ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

Active Design for Print Design Planning. 1990. 3 vols. Kyoto: Kyoto Shoin.

1.10 ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, สำนักพิมพ์และปีที่พิมพ์

การปลูกองุ่นประดับบ้าน. [ม.ป.ป. ม.ป.ท.]

American Orchid Society. [n.d.]. **A.O.S. Awards Annual.** [n.p.]: The Society.

2. หนังสือแปล

ผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่อง.** แปลโดย ผู้แปล. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ไคลเนิร์ต, อีรัก. 2540. **หลักการทำงานหาที่เสียและซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน.** แปลโดย สุทธิพงศ์ ศรีกรารมย์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

3. บทความในหนังสือ / รายงานการประชุมทางวิชาการ

ผู้เขียนบทความ. ปีที่พิมพ์. "ชื่อบทความ." ใน ชื่อบรรณาธิการ. **ชื่อเรื่อง,** เลขหน้า. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Cohen, Erik. 1983. "Hill tribe tourism." In John McKinnon and Wanat Bhruksasri, editor. **Highlanders of Thailand,** pp. 307-325. Kuala Lumpur: Oxford University Press.

4. บทความวารสาร

ผู้เขียนบทความ. ปีที่พิมพ์. "ชื่อบทความ." **ชื่อวารสาร** ปีที่, ฉบับที่ (เดือน): เลขหน้า.

Renault, D. and Wallender, W.W. 2000. "Nutritional water productivity and diets." **Agricultural Water Management** 45, 3 (August): 275-296.

5. บทความในหนังสือพิมพ์

ผู้เขียนบทความ. ปีที่พิมพ์. "ชื่อบทความ." **ชื่อหนังสือพิมพ์** (วัน เดือน): เลขหน้า.

โครงการคลังความรู้ดิจิทัลสาขาวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โสภิณ ทองปาน. 2544. “การพัฒนาชนบทในอดีต.” **มติชน** (15 มกราคม): 6.

“Magic grass.” 1999. **The Nation** (30 January): C1 Focus.

6. การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. ปี. (ตำแหน่ง) สัมภาษณ์, วัน เดือน.

วิโรจน์ อิ่มพิทักษ์. 2545. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม.

7. บทความในสารานุกรม

ผู้เขียนบทความ. ปีที่พิมพ์. “ชื่อบทความ.” **ชื่อสารานุกรม** เล่มที่: เลขหน้า.

“The art of architecture.” 1987. **The New Encyclopedia Britannica** 13: 932-1054.

ศักดิ์ศรี แย้มนัดดา. 2532-2533. “มหาภารตะ.” **สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน** 22: 14354-14369.

8. วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. ปีที่พิมพ์. “ชื่อวิทยานิพนธ์.” ระดับของวิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัย.

วรวุฒิ บิณฑะบุตร. 2538. “การวิเคราะห์การไหลซึมของเขื่อนมูลบน.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โครงการคลังความรู้ดิจิทัลด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. โสตทัศนวัสดุ

ชื่อผู้จัดทำ. ปีที่เผยแพร่. **ชื่อเรื่อง** [ลักษณะของโสตทัศนวัสดุ]. สถานที่ผลิต: หน่วยงานที่เผยแพร่.

โลกของสวนสัตว์เปิด [video recording]. 2535. กรุงเทพฯ: ครีเอมีเดีย สตูดิโอ.

10. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

แหล่งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลจากออนไลน์ (Online sources) ได้แก่
   - World Wide Web Sites
   - FTP Sites
   - Telnet Sites
   - Gopher Sites
   - Synchronous Communication (MOOs, MUDS, Chats)
   - Listserves
   - Newsgroups
   - E-mail
   - Full text database

2. แหล่งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ได้แก่
   - CD-ROMS
   - Diskettes
   - Magnetic tapes
   - Other portable computer database

รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมเพื่อบอกแหล่งสารนิเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถค้นหาได้จาก

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

APA Style

Publication Manual of the American Psychological Association. 2001. 5th ed. Washington, D.C.: APA.

หรือ http://www.apastype.org/elecref.html

Chicago / Turabian Style

The Chicago Manual of Style. 14th ed. Chicago: University of Chicago Press, 1993.

MLA Style

Gibaldi, Joseph. 1999. **MLA Handbook for Writers of Research Papers.** 5th ed. New York: MLA.

หรือ http://www.mla.org/style/sources.htm

การเขียนบรรณานุกรมจากแหล่งสารนิเทศสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบดังนี้

1. บทความวารสาร

1.1 จากอินเทอร์เน็ต

ผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. "ชื่อบทความ." **ชื่อวารสาร.** [ประเภทของสื่อ]. ปีที่, ฉบับที่. เข้าถึงได้จาก: URL. [วันที่เข้าถึง].

Griffith, A. I. 1995. "Coordinating family and school: mothering for schooling." **Education Policy Analysis Archives.** [Online]. 3, 1. Available: http://olam.ed.asu.edu/epaa. [Accessed 12 Feb.1999].

1.2 จากเอกสารฉบับเต็มในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. "ชื่อบทความ." **ชื่อวารสาร.** [ประเภทของสื่อ]. ปีที่, ฉบับที่, เลขหน้าหรือความยาวของบทความ (ถ้ามี). เข้าถึงได้จาก: บริษัทบริการฐานข้อมูล. ชื่อฐานข้อมูล, เลขที่เอกสาร (ถ้ามี). [วันที่เข้าถึง].

โครงการจัดตั้งสารนิเทศดิจิทัลด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Rasid, Z. M. and Parish, T. S. 1998. "The effects of two types of relaxation training on students' levels of anxiety." **Adolescence.** [Online]. 33, 129, p. 99. Available: EBSCO. Academic Search Premier, Item: AN589758. [Accessed 23 Sep. 1998].

2. บทความหนังสือพิมพ์

2.1 จากอินเทอร์เน็ต

ผู้แต่ง. วัน เดือน ปี. "ชื่อบทความ." **ชื่อหนังสือพิมพ์.** [ประเภทของสื่อ]. เลขหน้า (ถ้ามี). เข้าถึงได้จาก: URL. [วันที่เข้าถึง].

Cleary, P. and Lewis, S. 8 Mar. 2001. "It's the end of a long boom." **Australian Financial Review.** [Online]. Available: http://afr.com/australia/2001/03/08/FFXIM9PUOKC.html. [Access 8 Mar. 2001].

2.2 จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. วัน เดือน ปี. "ชื่อบทความ." **ชื่อหนังสือพิมพ์.** [ประเภทของสื่อ]. เลขหน้า (ถ้ามี). เข้าถึงได้จาก: ชื่อฐานข้อมูล, เลขที่เอกสาร (ถ้ามี). [วันที่เข้าถึง].

Pianin, E. 25 Feb. 2001. "As coal's fortunes climb, mountains tremble in W. Va; energy policy is transforming lives." **The Washington Post.** [Online]. p. A03. Available: Electric Library Australasia. [Accessed 8 Mar. 2001].

โครงการจัดตั้งคลังปัญญาดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ สถาบันวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. เอกสารจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.1 เอกสารจากเว็บ

ผู้แต่ง/บรรณาธิการ. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่อง.** [ประเภทของสื่อ]. เข้าถึงได้จาก: URL. [วันที่เข้าถึง].

Klintworth, G. 2000. **China and Taiwan–From Flashpoint to Redefining One China.** [Online]. Available: http://www.aph.gov.au/library/pubs/rp/2000-01/01RP15.htm. [Accessed 27 Nov. 2000].

3.2 เอกสารจากเว็บ ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ]. ปีที่พิมพ์. เข้าถึงได้จาก: URL. [วันที่เข้าถึง].

Educating America for the 21st Century. [Online]. 1994. Available: http://ariel.adgrp.com/~trips/940717_ICT/policy/ILT/EdPlan.html. [Accessed 16 May 1995].

3.3 เอกสารจากเว็บ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

ผู้แต่ง. ม.ป.ป. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ]. เข้าถึงได้จาก: URL. [วันที่เข้าถึง].

Sherman, C. n.d. **The Invisible Web.** [Online]. Available: http://www.freepint.co.uk/issues/080600.htm#feature. [Accessed: 27 Nov. 2000].

3.4 เว็บโฮมเพจ

ชื่อโฮมเพจ. [โฮมเพจของ (ชื่อหน่วยงาน)]. [ประเภทของสื่อ]. วัน เดือน ปีที่ปรับปรุงข้อมูลครั้งสุดท้าย. เข้าถึงได้จาก: URL. [วันที่เข้าถึง].

โครงการคลังความรู้ดิจิทัลด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

The Body Shop Australia. [Homepage of the Body Shop Australia]. [Online]. 21 Nov. 2000-Last update. Available:http://www.thebodyshop.com.au. [Accessed 27 Nov. 2000].

3.5 ภาพจากออนไลน์

ชื่อของภาพ, หรือ คำอธิบาย. ปีที่พิมพ์. [ภาพออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: URL. [วันที่เข้าถึง].

The Lunar Interior. 2000. [Online image]. Available: http://www.Planetscapes.com/solar/blowse/moon/moonint.jpg. [Accessed 28 Nov. 2000].

โครงการคลังความรู้ดิจิทัลด้านการเกษตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรณานุกรม

นงลักษณ์ ไม่หน่ายกิจ. 2540. "สารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์: การอ้างอิง/บรรณานุกรม." **วารสารห้องสมุด** 41, 1 (มกราคม-มีนาคม) : 12-17.

วัลลภา จันทรดี และ สมบูรณ์ ไทรแจ่มจันทร์. 2544. **การใช้ทรัพยากรห้องสมุด.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา).

Citing the World Wide Web in Style: American Psychological Association and Modern Language Association Formats. [Online]. 2002. Available: http://www.tsufl.edu.library/services.html. [Accessed 2 Aug. 2002].

Guide to Reference Internet Resources Using the Harvard Style: Library Guide no. 3 [Online]. 2002. Available: http://www.usq.edu.au/library/resources/genref/harvardonlinereferencing.htm. [Accessed 31 Aug. 2002].

How to Use the MLA Style Guide. [Online]. 2002. Available: http://library.ucsc.edu/ref/howto/mla_citation.htm##Electronic. [Accessed 2 Aug. 2002].

โครงการคลังความรู้ดิจิทัลด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัวอย่างบรรณานุกรม

ครรชิต มาลัยวงศ์ และคณะ. 2541. **บรรณารักษ์ศูนย์บริการและการสืบค้นสารสนเทศใหม่ในปี 2000.** สารนิเทศวิเคราะห์ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการสนเทศทางเทคโนโลยี.

จินตนา ยศสุนทร, คุณหญิง. 2538. **ภาษาทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรวัฒนา.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. 2538. **การศึกษากับการพัฒนาประเทศ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาการศึกษา.

ธำรง เมธาสิริ. 2540. **ฟิสิกส์แผนใหม่: ความรู้พื้นฐานสำหรับนักฟิสิกส์.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ ปยุตโต). 2542. **การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์.** กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล.

--------. 2540. **การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

สมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย. 2541. **วิสัยทัศน์ประเทศไทย.** เล่ม 4. กรุงเทพฯ: สมาคม.

โสภิณ ทองปาน. 2544. "การพัฒนาชนบทในอดีต." **มติชน** (15 มกราคม): 6.

Cohen, Erik. 1983. "Hill tribe tourism." In John McKinnon and Wanat Bhruksasri, editor. **Highlanders of Thailand,** pp. 307-325. Kuala Lumpur: Oxford University Press.

Davis, William B., Gfeller, Kate E. and Thaut, Micheal H. 1992. **An Introduction to Music Therapy: Theory and Practice.** Dubuque: Wm. C. Brown.

Griffith, A. I. 1995. "Coordinating family and school: mothering for schooling." **Education Policy Analysis Archives.** [Online]. 3, 1. Available: http://olam.ed.asu.edu/epaa. [Accessed 12 Feb.1999].

The Lunar Interior. 2000. [Online image]. Available: http://www.Planetscapes.com/solar/blowse/moon/moonint.jpg. [Accessed 28 Nov. 2000].

"Magic grass." 1999. **The Nation** (30 January): C1 Focus.

Renault, D. and Wallender, W.W. 2000. "Nutritional water productivity and diets." **Agricultural Water Management** 45, 3 (August): 275-296.

Traister, John E. and Rosenberg, Paul. 1989. **Construction Electrical Contracting.** 3rd ed. New York: Wiley.